

Smusslets försvarare

nen, postanvisningarna sänds inte längre, inga intagningar på och uttagningar från sinnessjukhus, inga välbetalda resor — nu träder lagen i stället för livvakten.

De styrande tror att det är onödigt att ge oss besked: de har ordnat en utredning som varit ofullständig — hovet hölls utanför, vittnesutsagorna ställdes inte mot varandra —

och de har hemligstämplat denna ofullständiga utredning; den domstol som hittills dömt har tydligen följt samma linje. Förvisso kan dessa styrande ha

goda skäl för tron att folket kan hållas i tukt och tystnad. En offentlig opinion existerar inte i det här landet, måste de säga sig, ingen opinion utanför partifällorna och de in-

vanda talesätten. Säg några ord om vördnaden för kung och överhet, det är nog för att bevara fädvalan, så tänker de.

Men alldeles rätt har de ändå inte, Regeringen, ämbetsmännen, partierna, tidningarna är välslinnade — de går ut från att skandaler inom den högsta förvaltningen är en småsak som gentlemän tiger om. Men folk pratar, folk tänker, det förstår inte den officiella liv-

vakten kring halvsanningarna och hemligheterna. De som styr skadar landet genom sin tystnad, de borde bryta den inte bara av heder, utan också av kloket.

Med monarkens död upplöstes livvakten, inte kring hemligheten, men kring utpressaren. Och denne har just nu dömts till åtta års straffarbete, ett av lagens strängaste straff.

Därmed har situationens ohygglighet blivit uppenbar. Riksmarskalken, överståthållaren, polischefen försvinner från scenen, postanvisningarna sänds

stods att under samma protektion vederbörande intagits på sinnessjukhus — därför att man fruktade offentliga skrivelser — och utsläppts från sjukhuset efter någon månad — därför att man var orolig för hans sinnessillstånd. Överståthållaren kunde emellertid anföra att han en gång krävt åtal i stället för belöningar och att han i övrigt glömt väsentliga ting. Huvudstadens kriminalpolischef hade ostridigt fungerat som betalare av stora belopp, mottagit dyra gåvor av utpressaren och köpt och förvarat hela upplagan av en av denne utgiven skandalbok. Han är fortfarande huvudstadens kriminalchef.

Med monarkens död upplöstes livvakten, inte kring hemligheten, men kring utpressaren. Och denne har just nu dömts till åtta års straffarbete, ett av lagens strängaste straff. Därmed har situationens ohygglighet blivit uppenbar. Riksmarskalken, överståthållaren, polischefen försvinner från scenen, postanvisningarna sänds

Svenska Dagbladet har som väntat framträtt som försvarare av mörkläggningen i Haijby-affären. Ledsamt nog har tidningen inte nöjt sig med den vanliga uppmaningen till lugn och tysthet när det gäller överhetens förehavanden, utan sökt att rätt utförligt motivera sin hållning. Det kan löna sig att granska huvudpunkterna.

Man förklarar att det är orätt att tala om "skandal inom den högre förvaltningen", ty detta "innebär en anklagelse inte bara mot enstaka utan mot hela administrationen och rättsväsendet". För det första föreligger här en citatförfalskning: Dagens Nyheter har talat om "skandaler", varmed just avses att klargöra att någon anklagelse inte riktas mot förvaltning och rättsskipning i det hela, utan mot vissa representanter för statsstyrelsen. För det andra: genom denna citatförfalskning vill tidningen uppenbarligen vinna möjligheten att ställa sig som försvarare av ämbetsmän och samtidigt slippa ifrån att tala om vad som gjorts av de utpekade och ansvariga. Det är ett grepp som inte blir mindre obehagligt därför att det är gammalt och välkänt. I precis samma tonarter har alltid den konservativa press som slår vakt om överheten klagat vid kritik; om en general beskylls för något, säger man att hela officerskåren är förtalad, och om en hög tjänsteman avslöjas, påstås det att hela administrationen är attackerad. Inte ens en dålig sak förtjänar ett så eländigt försvar.

Sedan sägs det att regeringens mörkläggning av utredningen i Haijbyaffären beror på sekretessreglerna vid mål om utpressning. Det förelåg inget mål om utpressning då regeringen beslöt om mörkläggningen förra våren, och den utredning som mörklades, det vet Svenska Dagbladets skribenter mycket väl, handlade endast i myc-

ket ringa grad om vad som kunde betecknas som utpressning. Utredningen innehöll tvärtom i sina huvudsakliga delar — och det är dem det här är fråga om — redogörelser för vad skilda ämbetsmän, särskilt förre överståthållaren i Stockholm och huvudstadens kriminalchef, gjort eller underlåtit i fallet Haijby helt vid sidan av förhållandet mellan monarken och Haijby. Om, för att ta några påståenden eller antaganden i utredningen, överståthållaren av Haijby mottagit ett falskt intyg, om myndigheterna medverkat till att få Haijby insatt på, respektive utsläppt från sinnessjukhus, om Haijby beviljats vissa affärsrättigheter utan laga skäl — allt detta för att tysta Haijby — så är det milt talat vilseliedande och bedrägligt att påstå att man måste vara diskret i saken på grund av reglerna om sekretess vid utpressning. Och om Stockholms kriminalchef fungerar som förmedlare av utpressade pengar, mottar betydande gåvor av utpressaren och ordnar med inköp av dennes skandalbok, då håller man sannemligen inte saken mörklägd på grund av att man vill skydda den utpressade. För övrigt: var och en vet ju mot vilken utpressning riktade sig i detta fall; den saken lönar det sig inte att orda om längre; vad det gäller är en rad höga ämbetsmäns handlingar och tystnader i affären.

Det sägs slutligen också att inget skäl finns "att misstänkliggöra JK-utredningens grundlighet och objektivitet". Inom sin angivna begränsning var utredningen säkerligen bra, och det har i Dagens Nyheter visitsordats. Men utredningsmannen hade icke beordrats att sträcka sina undersökningar till hovet (utom för att fastställa de utbetalade beloppens storlek), och detta var en avgörande brist; en annan var att vittnesbörderna inte ställdes mot varandra på ett sådant sätt att verklig klarhet vanns beträffande divergenserna.

Även den mest devota vördnad för kungliga och överhetspersoner borde, synes det, oroas av detta faktum: en person protegeras på grund av sina relationer till statschefen under år-

tionden av höga ämbetsmän, han får pengar och favörer av olika slag, samtidigt som man i vissa fall söker genom tvivelaktiga eller grovt olämpliga åtgärder hindra honom att komma med skandalösa uttalanden eller skrivelser; till dem som ostridigt tjänstgör som gynnare och mellanhand hör stadens kriminalchef; den utredning som klargör allt detta hemligstämplas, medan den man som varit den ena av affärens centralfigurer efter dessa många år av snask och smussel döms till åtta års straffarbete.